

Briuselis, 2017 05 22
COM(2017) 524 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2017 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos
su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Slovakijos stabilumo programos**

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2017 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Slovakijos stabilumo programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją²,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas³,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą⁴, kuria pradedamas 2017 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2017 m. kovo 9–10 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė įspėjimo mechanizmo ataskaitą⁵, kurioje Slovakija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos. Tą rekomendaciją Europos Vadovų Taryba patvirtino 2017 m. kovo 9–10 d., o Taryba ją priėmė kovo 21 d.⁶;
- (2) kaip šalis, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į glaudžias ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomikos sąsajas, Slovakija turėtų užtikrinti, kad euro zonai skirta

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² COM(2017) 524 final.

³ P8_TA(2017)0038, P8_TA(2017)0039 ir P8_TA(2017)0040.

⁴ COM(2016) 725 final.

⁵ COM(2016) 728 final.

⁶ 2017/C92/01.

rekomendacija būtų visiškai ir laiku įgyvendinta, kaip nurodyta toliau išdėstytose 1–2 rekomendacijose;

- (3) 2017 m. vasario 22 d. paskelbta 2017 m. Slovakijos ataskaita⁷. Joje įvertinta Slovakijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2016 m. liepos 12 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas, ir Slovakijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (4) 2017 m. balandžio 26 d. Slovakija pateikė 2017 m. nacionalinę reformų programą ir 2017 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (5) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant valstybių narių 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) programas. Kaip numatyta ESI fondus reglamentuojančiuose teisės aktuose⁸, Komisija, jei tai būtina atitinkamų konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimui paremti, gali paprašyti valstybės nares peržiūrėti ir pakeisti savo susijusias ESI fondų programas. Komisija pateikė išsamių šių taisyklių taikymo gairių⁹;
- (6) šiuo metu Slovakijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2017 m. stabilumo programoje Vyriausybė planuoja nominalų deficitą sumažinti iki 1,3 % BVP 2017 m., o tada palaipsniui mažinti toliau iki 0 % BVP 2019 ir 2020 m. Vidutinio laikotarpio biudžeto tikslą – 0,5 % BVP struktūrinį deficitą – numatoma pasiekti 2018 m. Stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2020 m. laipsniškai sumažės iki 46 %. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas;
- (7) 2016 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo Slovakijai 2017 m. užtikrinti 0,5 % BVP metinį fiskalinį koregavimą siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo. Remiantis Komisijos 2017 m. pavasario prognoze, esama rizikos, kad 2017 m. nuo to reikalavimo bus kiek nukrypta;
- (8) 2018 m., atsižvelgiant į Slovakijos fiskalinę padėtį, numatoma, kad šalis toliau vykdys koregavimą siekdama vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo – 0,5 % BVP struktūrinio deficito. Pagal bendrai sutartą koregavimo matricą taikant Stabilumo ir augimo paktą tas koregavimas reiškia reikalavimą, kad grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų¹⁰ nominalus augimas neviršytų 2,9 %. Tai atitiktų 0,5 % BVP struktūrinį koregavimą. Jeigu politika nesikeis, esama rizikos, kad 2017 ir 2018 m. laikotarpiu nuo to reikalavimo bus labai nukrypta. Apskritai Taryba mano, jog

⁷ SWD(2017) 90 *final*/2.

⁸ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320), 23 straipsnis.

⁹ COM(2014) 494 *final*.

¹⁰ Grynąsias valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atmetus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per 4 metų laikotarpį. Diskrecinės pajamų priemonės ar teisės aktais nustatytas pajamų didinimas įskaičiuotas. Vienkartinės tiek pajamų, tiek išlaidų priemonės pasidengia tarpusavyje.

Slovakija turi būti pasirengusi imtis papildomų priemonių siekdama užtikrinti, kad 2017 m. būtų laikomasi reikalavimų, ir jog 2018 m. reikės imtis papildomų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Tačiau, kaip numatyta Reglamente (EB) Nr. 1466/97, vertinant biudžeto planus ir rezultatus, reikėtų atsižvelgti į valstybės narės biudžeto balansą pagal ciklo sąlygas. Kaip primenama Komisijos komunikate, kuris pridodamas prie šių konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, vertinant 2018 m. biudžeto planų projektus, o vėliau – 2018 m. biudžeto rezultatus, reikės tinkamai atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padės ir stiprinti vykstantį atsigavimą, ir užtikrinti Slovakijos viešųjų finansų tvarumą. Atsižvelgdama į tai ir į Slovakijos ciklinę padėtį, Komisija ketina pasinaudoti taikytina diskrecijos riba;

- (9) Slovakijos viešiesiems finansams ilguoju laikotarpiu vis dar kyla rizika. Sveikatos priežiūros išlaidos ir toliau kelia pavojų ilgalaikiam viešųjų finansų tvarumui, nes Slovakijoje sveikatos priežiūros išlaidų efektyvumo didinimas tebėra problematiškas. Imtasi tam tikrų veiksmų siekiant racionalizuoti stacionariąją sveikatos priežiūrą ir sumažinti išlaidas, tačiau konkrečių rezultatų dar nematyti. Vykdant 2016 m. išlaidų peržiūrą nustatyta sričių, kuriose gali būti sutaupyta lėšų. Vis dėlto praktinė pažanga įgyvendinant visapusišką sveikatos priežiūros ir sveikatos išlaidų reformą vangi, nes tik nedaug pasistūmėta įdiegiant suskirstymu į grupes pagal diagnozę grindžiamą mokėjimų sistemą bei e. sveikatos sistemas. Numatoma, kad valstybinės pensijų sistemos deficitas ilgainiui padvigubės, o pensinis amžius Slovakijoje yra vienas iš mažiausių ES. Pastaruoju metu įvykdyti pensijų sistemos pakeitimai iš esmės buvo *ad hoc* ir trumpalaikiai;
- (10) mokesčių slėpimas ir vengimas sumažėjo, ir dedamos pastangos padidinti savanorišką mokesčių prievolių vykdymą. Pagerintas mokesčių surinkimas labai sumažino anksčiau buvusią didelę PVM nepriemoką. Atrodo, kad apribojus sukčiavimą PVM taip pat padarytas teigiamas poveikis įmonių pelno mokesčio surinkimui. Finansų administracija sutelkė dėmesį į PVM prievolių vykdymo gerinimą, visų pirma vykdydama auditus. Kartu nagrinėjamos ne audito veiklos galimybės siekiant sustiprinti savanorišką mokesčių prievolių vykdymą;
- (11) nepaisant dėl stipraus ekonomikos atsigavimo ir spartaus darbo vietų kūrimo pagerėjusios padėties darbo rinkoje, ilgalaikis nedarbas tebėra susirūpinimą. Ilgalaikio nedarbo lygis ir toliau yra vienas aukščiausių ES. Ilgalaikis nedarbas visų pirma yra būdingas marginalizuotiems romams, žemos kvalifikacijos asmenims ir jaunimui. Be to, išlieka regionų skirtumų – nedarbo lygis rytų Slovakijoje vis dar dvigubai didesnis nei Bratislavoje. Vis dar nedaug suaugusiųjų dalyvauja mokymosi visą gyvenimą ir antros galimybės mokytis programose. Nepaisant priemonių, kuriomis mažą darbo užmokestį gaunantys darbuotojai skatinami dirbti, ir tęsiama valstybinių užimtumo tarnybų reforma, išlieka sunkumų teikiant individualizuotą paramą ilgalaikiams bedarbiams ir pažeidžiamų asmenų grupėms, be kita ko, dėl didelio paraiškų skaičiaus. Slovakijos ilgalaikių bedarbių integracijos veiksmų planu, kurį daugiausia finansuoja Europos socialinis fondas, siekiama ištaisyti šią padėtį teikiant visapusiškas individualiems poreikiams pritaikytas paslaugas. Konkrečiai bus teikiamos specializuotos konsultavimo paslaugos, įdiegta nauja profiliavimo sistema, bendradarbiaujama su privačiomis įdarbinimo agentūromis ir vykdomos atsižvelgiant į regioninius darbo rinkos poreikius darbdavių parengtos tikslinės mokymo programos. Romų dalyvavimas Slovakijos darbo rinkoje išlieka labai mažas, o pažanga didinant jų užimtumo lygį yra lėta. Prie menko romų dalyvavimo darbo rinkoje prisideda žemas išsilavinimo bei įgūdžių lygis ir diskriminacija. Žemą

vaisingo amžiaus moterų užimtumo lygį lemia ilgos (iki trejų metų) vaiko priežiūros atostogos (kurias retai ima vyrai), vaikų priežiūros įstaigų, ypač skirtų vaikams iki trejų metų, stygius ir mažai taikomas lankstaus darbo grafikas;

- (12) švietimo sistema nepakankamai pritaikyta Slovakijos ekonomikos potencialui didinti. Švietimo rezultatai ir pagrindinių gebėjimų lygis pagal tarptautinius standartus tebėra nuviliantys, o 2012–2015 m. jie dar labiau suprastėjo. Be to, vis dar labai skiriasi padėtis skirtinguose regionuose. Prasti mokymosi rezultatai daugiausia yra susiję su didele socialinės ir ekonominės mokinių padėties bei jų etninės kilmės įtaka, taip pat teisingumo, prieinamumo ir įtraukties klausimais bei gana mažu mokytojo profesijos patrauklumu. Nepaisant to, kad 2016 m. mokytojų darbo užmokestis buvo pakeltas 6 % ir 2017–2020 m. numatoma toliau jį didinti, nekonkurencingos darbo užmokesčio sąlygos ir ribotos tęstinio mokytojų mokymo galimybės yra vieni iš veiksnių, dėl kurių ši profesija vis dar iš esmės yra nepatraukli, ypač būsimiems jauniems mokytojams ir labiau išsivysčiusiuose šalies regionuose gyvenantiems asmenims. Neseniai priimti marginalizuotų romų bendruomenei skirti kovos su segregacija teisės aktai dar ne iki galo įgyvendinti, kad paskatintų teigiamus pokyčius ir padidintų romų dalyvavimą įtraukiojo bendrojo švietimo sistemoje, ypač kalbant apie ankstyvąjį ugdymą bei priežiūrą ir ikimokyklinį ugdymą;
- (13) Slovakijos viešasis administravimas modernizuojamas, tačiau problemų tebekelia korupcija. Korupcijos suvokimo indeksas išlieka aukštas ir kelia didelių kliūčių verslui. Vis dar nepakankamai gerai veikia kontrolės mechanizmai, taip pat nepakankamai užtikrinamas kovos su korupcija taisyklių vykdymas, o informavimui apie pažeidimus ir priedangos įmones skirtų politikos iniciatyvų gali būti per mažai šioms problemoms išspręsti. Be to, viešųjų pirkimų praktika neatitinka daugelio sričių gerosios patirties. Rengiamos mokymo priemonės siekiant išmokyti darbuotojus administruoti efektyvesnę viešųjų pirkimų sistemą. Tačiau susirūpinimą tebekelia interesų konfliktai, specialiai pritaikytos konkursų specifikacijos ir pernelyg dažnas mažiausios kainos kriterijaus taikymas sudarant sutartį – dėl to beveik nekonkuruojama pagal kokybę. Nuolat pabrėžiama, kad viešųjų pirkimų trūkumai neigiamai veikia viešųjų išteklių veiksmingą paskirstymą;
- (14) dėl dažnai besikeičiančios teisinės aplinkos įmonėms yra sudėtinga ir brangu laikytis teisės aktų, o teisėkūros ir reguliavimo procesai bei bankroto procedūros dažnai laikomos nepakankamai palankiomis verslui. Neseniai buvo sukurta tarpžinybinė verslo aplinkos gerinimo darbo grupė, kuriai vadovauja Ekonomikos ministerijos valstybės sekretorius; ji iki 2017 m. birželio mėn. turėtų pateikti pasiūlymų dėl priemonių verslo aplinkai gerinti. Slovakijos verslo paslaugų sektoriuje išlieka didelių reguliavimo kliūčių. Konkrečios gairės pagal profesijas, kaip spręsti šią problemą, buvo pateiktos 2017 m. sausio mėn. Komisijos komunikate dėl profesinių paslaugų reglamentavimo reformų rekomendacijų, kuris yra priemonių, kuriomis būtų šalinamos kliūtys paslaugų rinkose, rinkinio dalis¹¹;
- (15) Slovakija vis dar susiduria su uždaviniu gerinti teisingumo sistemos veiksmingumą, taip pat jos nepriklausomumą, nors pastangos šalinti trūkumus dedamos. Tačiau susirūpinimas teisminių institucijų veiksmingumu ir nepriklausomumu išlieka. Be to, viešąjį administravimą vis dar slepia neveiksmingumas, nepakankami pajėgumai ir susiskaidymas. 2015 m. spalio mėn. priimta žmoniškųjų išteklių valdymo strategija ir neseniai priimtas Valstybės tarnybos įstatymas yra žingsniai reikiama linkme. Nauja

¹¹ COM (2016) 820 *final*, COM (2016) 821 *final*, COM (2016) 822 *final*, COM (2016) 823 *final*, COM (2016) 824 *final*.

politiškai nepriklausoma Valstybės tarnybos taryba prižiūrės, kaip įgyvendinami įstatymo bei tarnautojų etikos kodekso principai. Sudėtinga, neskaidri reguliavimo sistema sunkina suinteresuotųjų šalių santykius energijos rinkoje. Pastaruoju metu pakeistas skirstymo tarifų nustatymas rodo, kad politinė ir verslo įtaka išlieka. Energijos kainų reguliavimo institucijos nepriklausomumas turėtų sumažėti priėmus teisės aktus, kuriais Vyriausybei suteikiama išimtinė teisė paskirti reguliavimo institucijos pirmininką ir Ekonomikos bei Aplinkos ministerijoms suteikiama teisė įsikišti į kainų nustatymo procesą;

- (16) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Slovakijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2017 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino stabilumo programą ir nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Slovakija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Slovakijos politikai, bet ir tai, kaip jais laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą ES ekonomikos valdymą;
- (17) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo stabilumo programą, o jos nuomonė¹² pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Slovakijai 2017–2018 m. imtis šių veiksmų:

1. Fiskalinę politiką vykdyti vadovaujantis Stabilumo ir augimo pakto prevencinės dalies reikalavimais, o tai reiškia, kad 2018 m. reikės didelių fiskalinių pastangų. Imantis politikos veiksmų, atsižvelgti į tikslą siekti fiskalinės krypties, kuri padeda ir stiprinti vykstantį atsigavimą, ir užtikrinti Slovakijos viešųjų finansų tvarumą. Pagerinti sveikatos priežiūros sistemos išlaidų veiksmingumą, be kita ko, įgyvendinant ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo projektą.
2. Gerinti palankių sąlygų neturinčių asmenų grupėms skirtas aktyvumo skatinimo priemones, be kita ko, įgyvendinant ilgalaikiams bedarbiams skirtą veiksmų planą ir teikiant individualizuotas paslaugas bei tikslinius mokymus. Didinti moterų užimtumo galimybes, visų pirma plečiant įperkamas ir kokybiškas vaikų priežiūros paslaugas. Gerinti švietimo kokybę ir didinti romų dalyvavimą įtraukiojo bendrojo švietimo sistemoje.
3. Padidinti konkurenciją ir skaidrumą viešųjų pirkimų srityje ir aktyviau kovoti su korupcija užtikrinant geresnį esamų teisės aktų vykdymą. Priimti ir įgyvendinti visapusišką planą siekiant pašalinti administracines ir reguliavimo kliūtis įmonėms. Padidinti teisingumo sistemos veiksmingumą, be kita ko, trumpinant civilinių ir komercinių bylų trukmę.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas

¹² Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.